

*dr Marek Sobolewski*¹

Katedra Metod Ilościowych
Politechnika Rzeszowska

Nierówność płci na rynku pracy w Unii Europejskiej w latach kryzysu finansowego

WPROWADZENIE

Podstawowym celem poniższej pracy jest próba oceny prawdziwości paradygmatu o nierówności płci na rynku pracy w krajach Unii Europejskiej w latach kryzysu finansowego. W powszechnym odczuciu społecznym nierówność płci na rynku pracy tożsama jest z „dyskryminacją” kobiet – zarówno jeśli chodzi o dostępność pracy, jak i gratyfikację za jej wykonanie. W wielu krajach podejmowane są próby systemowego rozwiązania tego problemu, jednak nie zawsze działania te są skuteczne.

W poniższym artykule wskazano, iż w rzeczywistości europejskiej 2014 roku, można nadal mówić o nierówności płci na rynku pracy, ale w żadnym przypadku nie można mówić o jej jednoznacznym ukierunkowaniu.

W bogatej literaturze naukowej poświęconej zagadnieniu nierówności płci na rynku pracy można znaleźć wiele koncepcji i prób wyjaśnienia tego zjawiska. Dyskusyjna jest jednak już sama definicja dyskryminacji na rynku pracy. Jeśli za dyskryminację uzna się wartościowanie pracowników na podstawie kryteriów niezwiązanych z ich produktywnością [Adamus, 2015], pojawia się pytanie, dlaczego przedsiębiorcy dążący do maksymalizacji efektywności swojej firmy, decydują się na przyjmowanie nieefektywnych pracowników. Stosunkowo popularna jest na przykład teoria dyskryminacji statystycznej, według której przyczyną „niechęci” pracodawców do zatrudniania kobiet jest projekcja pewnych ogólnych sądów na temat całej grupy społecznej na wszystkie jej jednostki [Kalinowska-Nawrotek, 2004b]. Jeżeli, idąc tropem tej koncepcji, dyskryminacja

¹ Adres korespondencyjny: Politechnika Rzeszowska, ul. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów, tel. +48 17 865 16 02, e-mail: msobolew@prz.edu.pl.

opiera się na stereotypach nieznajdujących potwierdzenia w faktach, pojawia się pytanie, skąd biorą się stereotypy, jeżeli nie są one oparte na faktach? Jeżeli, jak chcą autorzy niektórych opracowań, przyczynami dyskryminacji kobiet na rynku pracy są tradycjonalizm, patriarchalny model rodziny i inne czynniki kulturowe, dlaczego relacja bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn jest tak odmienna dla regionów podobnych kulturowo i geograficznie. Przykładem mogą być gminy wiejskie woj. podkarpackiego, w obrębie których występuje bardzo duża rozpiętość różnic pomiędzy stopą bezrobocia kobiet i mężczyzn – od -2,8 do +7,1 pkt proc. Może jednak różnice w poziomie zatrudnienia kobiet i mężczyzn wynikają nie tylko ze stereotypów, ale także z powodów racjonalnych?

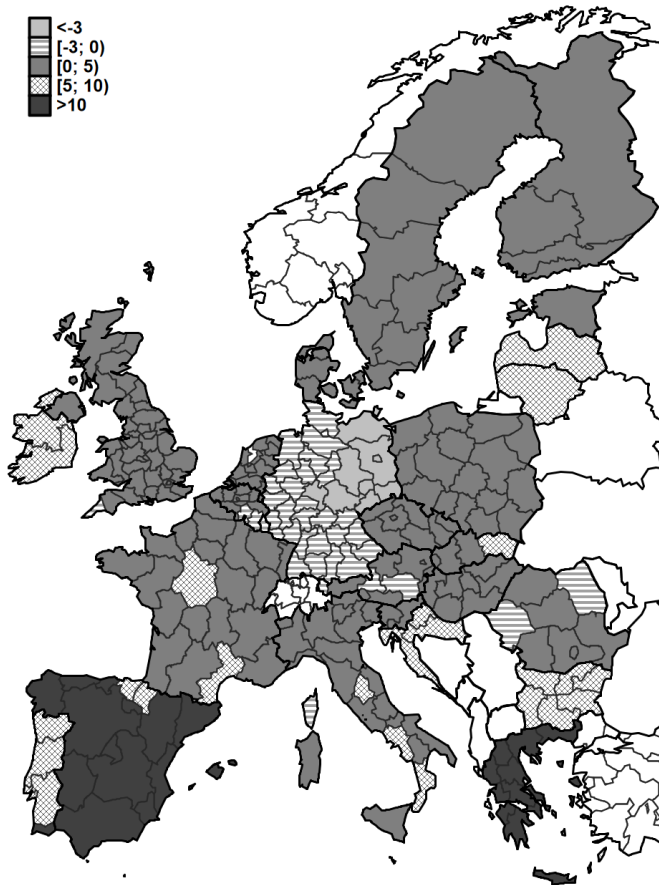
Na koniec tych skrótowych z konieczności rozważań, należy postanowić nieco prowokujące pytanie, czy pojęcie dyskryminacji kobiet na rynku pracy samo w sobie nie stało się też pewnym stereotypem?

W roku 2008 w Stanach Zjednoczonych, a następnie także w całej niemal Europie, rozpoczął się okres wyraźnej dekonjunktury gospodarczej, który w części krajów przybrał formy dramatycznego kryzysu. Czy kryzys gospodarczy w jednakowym stopniu dotknął pracowników płci żeńskiej i męskiej? W poniższej pracy skupiono się na kwestii dostępności pracy, w związku z czym przedmiotem analizy był poziom bezrobocia w okresie przed i po kryzysie finansowym. W pierwszej części artykułu omówiono zmiany na rynku pracy w przekroju państw i regionów w latach kryzysu finansowego zaistniałego w 2008 roku. Następnie skupiono się na porównaniu poziomu bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w krajach unijnych w latach 2000–2014. O stabilności zatrudnienia świadczy poziom wahań sezonowych stóp bezrobocia, dlatego w kolejnej części pracy przedstawiono wyniki analizy sezonowości tych wskaźników wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych krajach. Najważniejsze wnioski i możliwe kierunki dalszych badań znajdzie czytelnik w zakończeniu tej pracy.

Analizy statystyczne przeprowadzono w oparciu o dane dotyczące stopy bezrobocia w 28 państwach aktualnie należących do Unii Europejskiej. Dane pozyskane ze stron internetowych EUROSTATU dotyczyły bezrobocia z podziałem względem płci w latach 2000–2014. W oparciu o dane miesięczne z lat 2007–2014 dokonano analizy sezonowości stóp bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn.

ZMIANY NA RYNKU PRACY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH KRYZYSU FINANSOWEGO

W wyniku zaistnienia kryzysu finansowego bezrobocie w większości państw Unii Europejskiej wzrosło. W niektórych regionach skala tych wzrostów była bardzo znaczna. Na rys. 1 przedstawiono kartogram pokazujący kierunek zmian stopy bezrobocia w latach 2008–2012 w regionach Unii Europejskiej.

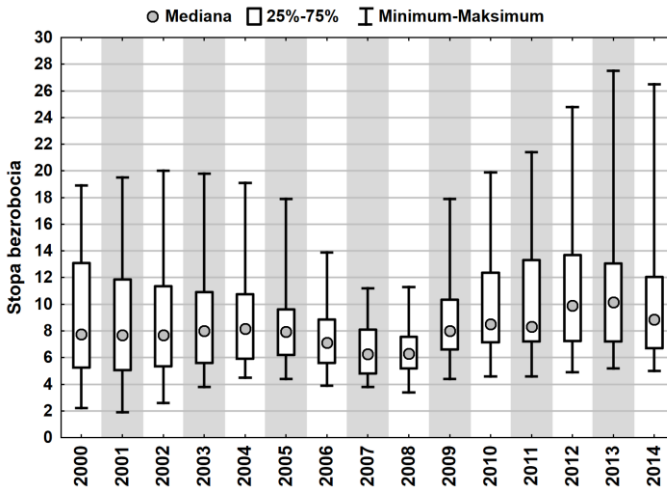
Rysunek 1. Bezwzględne zmiany stopy bezrobocia w regionach Unii Europejskiej pomiędzy 2008 i 2012 rokiem

Źródło: opracowanie własne.

W ciągu czterech lat po wystąpieniu kryzysu finansowego, bezrobocie wzrosło w ponad 80% regionów unijnych. W niektórych regionach Hiszpanii czy Grecji, stopa bezrobocia wzrosła o 15–20 pkt proc. Zupełnie odmiennie przedstawiała się sytuacja w Niemczech, gdzie w większości regionów bezrobocie nie tylko nie wzrastało, ale uległo nawet znaczącemu obniżeniu – spadki te sięgały nawet 5 pkt proc. W całej Unii Europejskiej bezrobocie pomiędzy 2008 i 2012 rokiem, a więc w okresie największego natężenia kryzysu finansowego, spadło aż w 46 regionach (wśród nich było aż 38 regionów niemieckich, 2 belgijskie, austriackie i rumuńskie oraz jeden region francuski i jeden brytyjski).

Statystyki pozycyjne rozkładu stopy bezrobocia w krajach unijnych w latach 2000–2014 przedstawiono na rys. 2. W okresie bezpośrednio poprzedzającym

kryzys stopa bezrobocia osiągnęła najniższe wartości. Widać wyraźnie korzystne zjawisko konwergencji rynków pracy krajów unijnych. Czy gwałtowne obniżenie się bezrobocia w roku 2006 i 2007 było efektem napływu do gospodarki znacznych środków pieniężnych ze „złych” kredytów i pierwszym symptomem nadchodzącej recesji? Z perspektywy niemal 10 lat jest to już pytanie czysto retoryczne, jednak wydaje się, że tak gwałtowna poprawa sytuacji na rynku pracy nie miała podstaw makroekonomicznych.

Rysunek 2. Charakterystyka rozkładu stopy bezrobocia w krajach Unii Europejskiej w latach 2000–2014

Źródło: opracowanie własne.

Od roku 2008 nastąpił najpierw powolny, a potem gwałtowny krach na rynku pracy w niemal całej Unii Europejskiej. Jednocześnie załamała się polityka konwergencji, bowiem w sytuacji zagrożenia kryzysem każde z państw zaczęło prowadzić niezależną politykę ochrony i wspomagania rodzimych rynków pracy. W roku 2014 statystyki rozkładu stopy bezrobocia w krajach UE uległy niewielkiej poprawie w stosunku do roku 2013, ale nadal sytuacja prezentuje się dużo gorzej niż w roku 2000, a o powrocie do sytuacji z roku 2007 można już chyba tylko pomarzyć.

NIERÓWNOŚĆ PŁCI NA RYNKU PRACY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ – MIT CZY RZECZYWISTOŚĆ

W latach koniunktury gospodarczej w krajach Unii Europejskiej bezrobocie wśród kobiet było wyższe niż wśród mężczyzn. W roku 2007 mediana stopy bezrobocia w krajach Wspólnoty wynosiła: 5,8% dla mężczyzn i 7,0% dla kobiet

(tabela 1). Podobna różnica, rzędu 1–2 pkt proc. pomiędzy wartościami średnimi stóp bezrobocia dla obu płci utrzymywała się od roku 2000.

Tabela 1. Charakterystyki rozkładu stóp bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w 28 krajach Unii Europejskiej w latach 2000–2014

Rok	Mężczyźni					Kobiety				
	\bar{x}	Me	min	max	V	\bar{x}	Me	min	max	V
2000	8,6	7,3	1,8	19,0	58%	9,9	8,4	2,9	18,7	51%
2001	8,6	6,9	1,6	20,2	64%	9,6	7,8	2,4	19,9	55%
2002	8,5	6,7	2,0	19,2	57%	9,5	8,5	3,5	21,0	53%
2003	8,3	7,3	3,0	19,1	48%	9,5	9,1	4,1	20,6	46%
2004	8,3	7,5	3,5	18,3	45%	9,7	9,1	4,0	20,1	44%
2005	7,8	7,3	3,6	16,7	40%	9,2	8,6	4,1	19,4	40%
2006	6,9	6,3	3,3	13,0	36%	8,3	7,9	4,3	15,1	37%
2007	6,0	5,8	3,3	10,0	32%	7,3	7,0	3,8	12,9	36%
2008	6,0	6,0	3,0	10,1	30%	6,9	6,7	3,7	12,8	34%
2009	9,2	7,8	3,9	20,9	47%	8,7	8,1	4,9	18,1	36%
2010	10,5	8,8	3,8	22,7	49%	9,8	9,0	4,6	20,2	40%
2011	10,3	8,6	3,9	21,1	45%	10,0	8,8	4,6	21,8	43%
2012	10,9	9,6	4,5	24,6	47%	10,7	9,6	4,8	28,2	51%
2013	11,2	9,6	5,4	25,6	47%	11,1	10,1	4,9	31,4	54%
2014	10,5	9,0	5,1	23,7	47%	10,5	8,6	4,6	30,2	57%

Źródło: opracowanie własne.

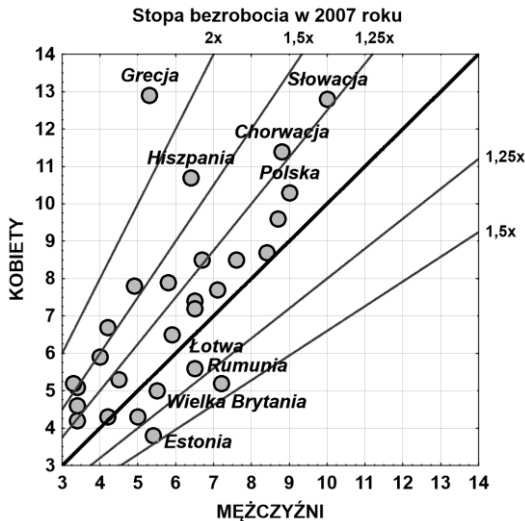
Już w pierwszych latach po wystąpieniu kryzysu gospodarczego różnica w poziomie bezrobocia dla obu płci zaczęła się wyraźnie zmniejszać. Ofiarami kryzysu padały miejsca pracy w sektorze produkcyjnym, w którym większość zatrudnionych stanowią mężczyźni (*The global economic crisis...*, 2014). W roku 2014 po raz pierwszy mediana stóp bezrobocia państw unijnych dla kobiet była niższa niż dla mężczyzn (8,6 vs. 9,0%).

To wyrównywanie się wartości przeciętnych rozkładu stopy bezrobocia w krajach unijnych dla kobiet i mężczyzn nie oznacza jednak równości szans na rynku pracy. Oczywiście w części krajów różnica w poziomie bezrobocia jest niewielka, ale istnieje też duża grupa krajów o znacznym zróżnicowaniu poziomu bezrobocia wśród osób odmiennych płci. Tyle, że w 2014 roku znaleźć można równie wiele krajów, gdzie to mężczyźni mają lepszą sytuację na rynku pracy, co i odwrotnie. Natomiast w początkowych latach XXI wieku nierówność płci na rynku pracy była niemal zawsze równoznaczna z dyskryminacją kobiet.

W roku 2000 w 11 spośród 28 państw, będących aktualnie w Unii Europejskiej, stopa bezrobocia wśród kobiet była mniejsza niż wśród mężczyzn. W roku 2007, a więc niemalże w przededniu kryzysu finansowego, jedynie w 5 krajach kobiety miały lepszą sytuację na rynku pracy niż mężczyźni. Po kilku latach recesji gospodarczej sytuacja zmieniła się wyraźnie na niekorzyść

płci męskiej – w 2014 roku w 15 na 28 krajów objętych analizą bezrobocie wśród kobiet było niższe.

Oczywiście nie sposób w tak krótkim opracowaniu scharakteryzować szczegółowo różnice w poziomie bezrobocia kobiet i mężczyzn dla każdego kraju, warto jednak przyjrzeć się przynajmniej niektórym ekstremalnym przypadkom w wybranych latach.

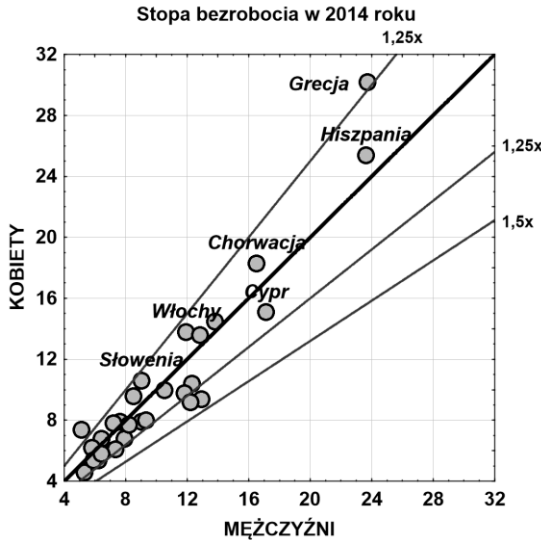
Rysunek 3. Porównanie poziomu bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w krajach Unii Europejskiej – rok 2007

Źródło: opracowanie własne

Na rys. 3 przedstawiono w formie wykresu rozrzutu wartości stóp bezrobocia dla obu płci w krajach Unii Europejskiej w 2007 roku. Widoczne jest, iż w większości krajów poziom bezrobocia jest wyższy w grupie kobiet. W niektórych krajach jest to różnica bardzo wyraźna – dla przykładu, w Grecji stopa bezrobocia wśród mężczyzn była niemal 2,5-krotnie niższa od poziomu bezrobocia wśród kobiet. W kilku innych krajach sytuacja kobiet na rynku pracy była 1,5-krotnie gorsza niż w przypadku mężczyzn. W Polsce w 2007 roku bezrobocie wśród kobiet było wyższe mniej więcej 1,2 razy (wynosiło ono 10,5% przy 9,0% dla mężczyzn). Odwrotna sytuacja występowała przede wszystkim w Rumunii i Estonii, gdzie bezrobocie wśród mężczyzn było 1,25–1,5 razy większe niż wśród kobiet.

Na kolejnym wykresie (rys. 4) przedstawiono sytuację na rynku pracy siedem lat później. Przede wszystkim, widoczny jest znaczący wzrost poziomu bezrobocia. Zmieniły się też relacje pomiędzy sytuacją na rynku pracy obu płci. Różnice w poziomie stopy bezrobocia kobiet i mężczyzn są zdecydowanie

mniejsze – nie ma już przypadków, gdy ich iloraz przekracza wartość 2. Co więcej, rozkład znaczników wykresu na poniższym wykresie rozrzutu jest dość symetryczny jeśli chodzi o stosunek wartości stóp bezrobocia dla obojga płci.

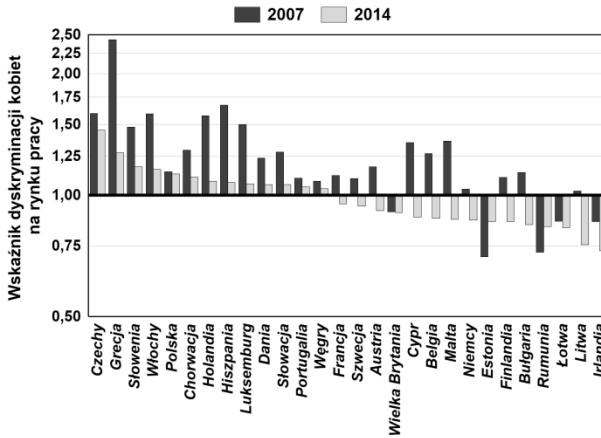

Rysunek 4. Porównanie poziomu bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w krajach Unii Europejskiej – rok 2014

Źródło: opracowanie własne.

Należy zauważyć, że w sytuacji gwałtownego wzrostu bezrobocia, problem nierówności płci w dostępie do pracy ulega marginalizacji. Przykładem są kraje południa Europy, ze szczególnym uwzględnieniem Grecji, gdzie nadal poziom bezrobocia jest wyższy wśród kobiet. Ale nawet w tych krajach wzrósł udział kobiet na rynku pracy, a relatywny poziom bezrobocia kobiet względem mężczyzn uległ obniżeniu [Kambouri, 2013].

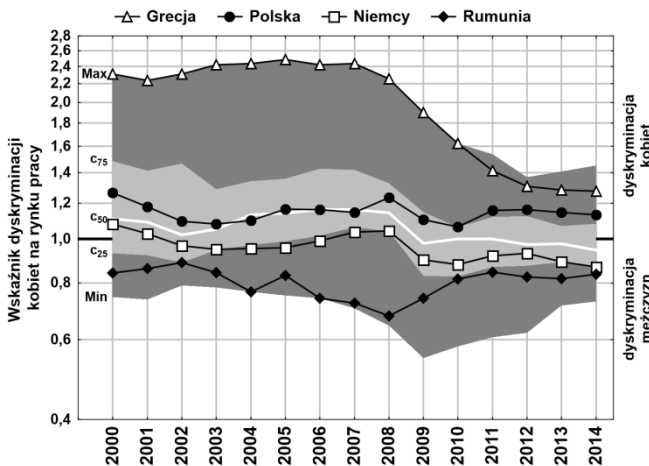
Aby w jeszcze bardziej syntetyczny sposób opisać zmiany sytuacji obu płci na rynku pracy, dla każdego kraju wyznaczono wskaźnik dyskryminacji kobiet. Wartości tego wskaźnika były wyliczane jako iloraz stopy bezrobocia wśród kobiet w stosunku do stopy bezrobocia wśród mężczyzn. Tak więc, wartości znacznie przekraczające 1 świadczą o gorszej sytuacji kobiet na rynku pracy, zaś wyniki niższe od 1 wskazują na sytuację odwrotną. Porównując wskaźniki dyskryminacji kobiet na rynku pracy w roku 2007 i 2014 (rys. 5) zauważamy, iż jedynie w dwóch krajach (Estonii i Rumunii) relatywna sytuacja kobiet na rynku pracy uległa pogorszeniu. Jednakże w tych krajach i w 2007, i w 2014 roku to mężczyznom trudniej było znaleźć zatrudnienie. W pozostałych 26 krajach nastąpiła relatywna poprawa sytuacji kobiet na rynku pracy.

Rysunek 5. Poziom dyskryminacji kobiet na rynku pracy w 2007 i 2014 roku w krajach Unii Europejskiej

Źródło: opracowanie własne.

Na rys. 6 przedstawiono charakterystyki rozkładu wskaźnika dyskryminacji kobiet na rynku pracy w krajach unijnych w latach 2000–2014. Poza wartościami statystyk pozycyjnych dla całej zbiorowości, pokazano dokładne wyniki dla czterech wybranych państw: Grecji, Polski, Niemiec i Rumunii. Interpretując te wyniki należy pamiętać, iż z egalitarnego punktu widzenia, wskaźnik dyskryminacji powinien być zbliżony do 1 (równe stopy bezrobocia dla kobiet i mężczyzn).

Rysunek 6. Rozkład wskaźnika dyskryminacji kobiet w latach 2000–2014 z wyróżnieniem wybranych państw

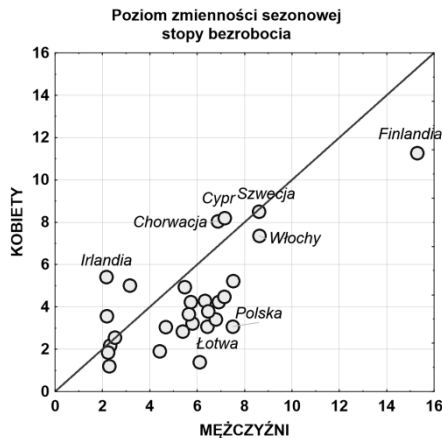
Źródło: opracowanie własne.

Do roku 2007 poziom wskaźnika dyskryminacji zarówno w całej zbiorowości, jak i dla wybranych państw był bardzo stabilny. Od momentu wystąpienia kryzysu finansowego poziom dyskryminacji kobiet uległ znacznemu obniżeniu. Po początkowym załamaniu, obecnie również poziom dyskryminacji mężczyzn na rynku pracy zmniejszył się, choć sytuacja tej grupy społecznej jest gorsza niż w latach przedkryzysowych.

SEZONOWOŚĆ BEZROBOCIA WŚRÓD KOBIEI I MĘŻCZYŹN

O stabilności posiadanej pracy w danym kraju świadczy między innymi poziom zmian sezonowych stopy bezrobocia [Kalinowska-Nawrotek, 2004a]. Na podstawie danych w przekroju miesięcznym, dotyczących stopy bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w każdym z 28 krajów Unii Europejskiej wyznaczono multiplikatywne wskaźniki sezonowości. Wyliczeń dokonano na podstawie danych z lat 2007–2014.

Następnie wyznaczono współczynniki zmienności² wskaźników sezonowości stopy bezrobocia. Na rys. 7 dokonano prezentacji tak skwantyfikowanej sezonowości bezrobocia w krajach Unii Europejskiej w latach 2007–2014 wśród kobiet i mężczyzn. Jak widać, w zdecydowanej większości państw, poziom sezonowości bezrobocia wśród mężczyzn jest wyższy. Najwyższym poziomem sezonowości bezrobocia – niezależnie od płci – charakteryzuje się Finlandia.

Rysunek 7. Siła wahań sezonowych stopy bezrobocia w grupie kobiet i mężczyzn w krajach Unii Europejskiej

Źródło: opracowanie własne.

² Ponieważ średnia multiplikatywnych wskaźników sezonowości wynosi 100, więc współczynniki zmienności są tożsame z wartościami odchylenia standardowego.

Przeciętny poziom względnych wahań miesięcznych stopy bezrobocia wynosi w tym kraju: ok. 11% dla kobiet i ponad 15% dla mężczyzn. Skrajnym przykładem jest Łotwa, w której współczynnik zmienności wskaźników sezonowości bezrobocia wśród kobiet jest ponad 3 razy mniejszy niż wśród mężczyzn. Niemal równie wysokim poziomem „dyskryminacji” mężczyzn na rynku pracy w kontekście sezonowości stopy bezrobocia charakteryzuje się Polska. W naszym kraju zmienność miesięczna stopy bezrobocia wśród mężczyzn to ok. 8% zaś wśród kobiet niewiele ponad 3%.

PODSUMOWANIE

Na podstawie szczegółowej analizy danych o poziomie bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w krajach unijnych, można wnioskować o zdecydowanym zmniejszeniu się nierówności płci w dostępie do pracy. Zmienił się nie tylko poziom nierówności płci, ale także jej kierunek. Z przedstawionych w pracy danych wynika, iż w roku 2014 mamy do czynienia ze swego rodzaju parytetem – niemal dokładnie w połowie krajów unijnych trudniej o pracę kobietom, w pozostałych krajach występuje relacja odwrotna.

W tej sytuacji warto powtórzyć pytanie sformułowane we wstępie do tej pracy: czy oparta na stereotypowym postrzeganiu różnic pomiędzy kobietami i mężczyznami dyskryminacja kobiet na rynku pracy sama nie stała się już stereotypem. W świetle przedstawionych powyżej danych statystycznych wydaje się, że na terenie Unii Europejskiej można jeszcze mówić o nierówności płci w dostępie do zatrudnienia, ale nie można już mówić o dyskryminacji kobiet.

Oczywiście istotną kwestią jest trwałość zaobserwowanego w latach kryzysu obniżenia się poziomu nierówności płci w krajach Unii Europejskiej. Na podstawie porównań dla wybranych krajów, w których stopa bezrobocia obniżyła się po 2010 roku w stosunku do początkowych lat kryzysu, można stwierdzić, iż poprawa sytuacji kobiet na rynku pracy jest trwała. Analizując wyniki zamieszczone w poniższej pracy (por. rys. 6) można stwierdzić, iż jak do tej pory brak przesłanek do stwierdzenia, iż mogłoby być inaczej.

BIBLIOGRAFIA

- Adamus M., 2015, *Ograniczenie dyskryminacji kobiet na rynku pracy jako potencjalne źródło wzrostu gospodarczego*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, z. 41, red. nauk. M.G. Woźniak, Wyd. UR, Rzeszów.
- Kalinowska-Nawrotek B., 2004a, *Nierówności płci na rynku pracy*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, z. 4, red. nauk. M.G. Woźniak, Wyd. UR, Rzeszów.

- Kalinowska-Nawrotek B., 2004b, *Dyskryminacja statystyczna kobiet w Polsce i w krajach Unii Europejskiej* [w:] *Unifikacja gospodarek europejskich: szanse i zagrożenia*, red. A. Manikowski, A. Psyk, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Kambouri N., 2013, *Gender equality in the Greek labour market*, International Policy Analysis, Friedrich-Ebert-Stiftung, Berlin.
- The global economic crisis and gender equality*, 2014, UN Women.

Streszczenie

W pracy opisano wpływ kryzysu finansowego na poziom bezrobocia w państwach i regionach Unii Europejskiej. Analizami statystycznymi objęto lata 2000–2014, a więc zarówno okres koniunktury gospodarczej, jak i lata kryzysu. W zdecydowanej większości regionów Unii Europejskiej bezrobocie w wyniku zaistnienia kryzysu wzrosło, ale były też dość liczne regiony, w których sytuacja na rynku pracy uległa poprawie. Szczególną uwagę skupiono na kwestii odmiennego wpływu kryzysu na poziom bezrobocia wśród mężczyzn i wśród kobiet. Okazuje się, iż dużo większą „wrażliwością” na kryzys gospodarczy cechuje się stopa bezrobocia wśród mężczyzn. W wielu państwach po roku 2007 doszło do wyrównania się poziomów bezrobocia wśród obu płci, a w kilku kolejnych to mężczyźni mają obecnie trudniejszą sytuację na rynku pracy niż kobiety. Wskaźnik dyskryminacji kobiet na rynku pracy, wyliczany jako iloraz stóp bezrobocia kobiet i mężczyzn zmniejszył się po roku 2007 w niemal wszystkich rozważanych krajach. Wynika to oczywiście ze znacznie większego udziału zatrudnienia w sektorze publicznym wśród kobiet w stosunku do mężczyzn. Na podstawie miesięcznych szeregów czasowych, wyznaczono wskaźniki sezonowości stóp bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych krajach. W zdecydowanej większości państw, silniejszymi wahaniami sezonowymi cechuje się stopa bezrobocia wśród mężczyzn. Można zatem stwierdzić, że także w tym aspekcie sytuacja na rynku pracy mężczyzn po roku 2007 jest trudniejsza niż kobiet. Reasumując, paradygmat nierówności płci na rynku pracy jest nadal aktualny, lecz charakter tych nierówności nie jest już tak jednoznaczny jak przed kryzysem.

Słowa kluczowe: stopa bezrobocia, nierówność płci, kryzys finansowy, Unia Europejska

Gender Inequality in the Labour Market in the European Union in the Period of Financial Crisis

Summary

This paper describes the impact of the financial crisis on the level of unemployment in the countries and regions of the European Union. Statistical analyses covered the years 2000–2014, so both the period of economic growth and years of crisis. In most regions of the European Union unemployment as a result of the occurrence of the crisis has increased, but there were also quite a number of regions where the labour market situation has improved. Particular attention was paid to the issue of disparate impact of the crisis on unemployment among men and among women. It turns out that much more “sensitive” to the economic crisis is the unemployment rate among men. In many countries after 2007 the level of unemployment among both sexes has been equalized and in a few countries men now have more difficult situation on the

labour market than women. Indicator of discrimination against women in the labour market, calculated as the ratio of unemployment rates for men and women, after 2007 decreased in almost all the countries concerned. This is due to, of course, a larger share of women's employment than men's in public sector. On the basis of monthly time series, seasonal factors for the unemployment rates among women and men in different countries were determined. In the vast majority of countries, the unemployment rate among men is characterised by stronger seasonal fluctuations. It can therefore be concluded that even in this aspect the situation of men in the labour market after 2007 is more difficult than women. Summarizing, the paradigm of gender inequality in the labour market is still valid, but the character of these inequalities is not as clear as before the crisis.

Keywords: unemployment rate, gender inequality, financial crisis, European Union

JEL: J70, G01, O52